

Załącznik do Uchwały Nr 145/2015
Rady Miejskiej w Przemyślu
z dnia 27 sierpnia 2015 r/

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W PRZEMYŚLU

NA LATA 2015 – 2017

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu
Przemyśl 2015 rok

SPIS TREŚCI:

I. Wstęp.....	3
II. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie w Przemyślu.....	5
III. Wspieranie rodziny w Przemyślu na lata 2015 – 2017.....	6
1. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej	6
2. Cele programu wspierania rodziny	14
3. Zadania gminy	17
IV. Rozwój pieczy zastępczej w Przemyślu na lata 2015 – 2017.....	18
1. Rodzinna piecza zastępcza.....	18
2. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	20
3. Usamodzielnieni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	23
4. Cele programu rozwoju pieczy zastępczej i zadania służące jego realizacji.....	25
V. Planowany budżet oraz źródła finansowania Programu.....	28
VI. Monitoring i ocena efektów.....	33
VII. Podsumowanie.....	34

I. Wstęp

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 332). Zgodnie z art. 176 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Natomiast, zgodnie z art. 180 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. Programy te mają na celu zapewnienie każdemu dziecku prawa do trwałego i stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego. Równoległa realizacja obydwu programów ma na celu w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, co w rezultacie doprowadzi do ograniczenia występowania zjawiska sieroctwa społecznego.

Według obowiązującego stanu prawnego, system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Art. 2 ust. 3 w/w ustawy mówi: „Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązek zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej należy do zadań własnych powiatu, w szczególności są to: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych; przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka – świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem, w związku z wypoczynkiem. Ponadto, rodzinom zastępczym i prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 16 lat, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami

przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych. Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat. Jako gmina miejska i jednocześnie miasto na prawach powiatu, Przemyśl jest zobowiązany wykonywać zadania związane z opieką nad dzieckiem i rodziną całościowo. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty, należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

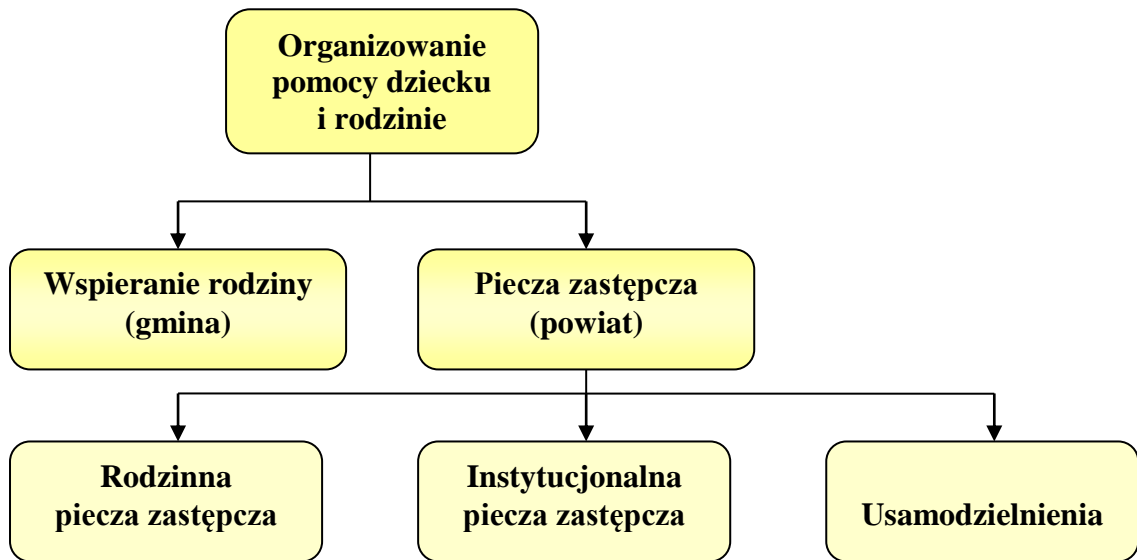
Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Przemyślu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych przez w/w ustawę oraz pozyskania środków w ramach różnych konkursów, należało przystąpić do opracowania, a następnie realizacji kolejnego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla miasta Przemyśl na lata 2015 – 2017. W programie tym wskazano na: konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków tej pieczy, a także utrzymujących właściwy poziom świadczonych usług w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie miasta Przemyśla.

Podstawa prawna programu:

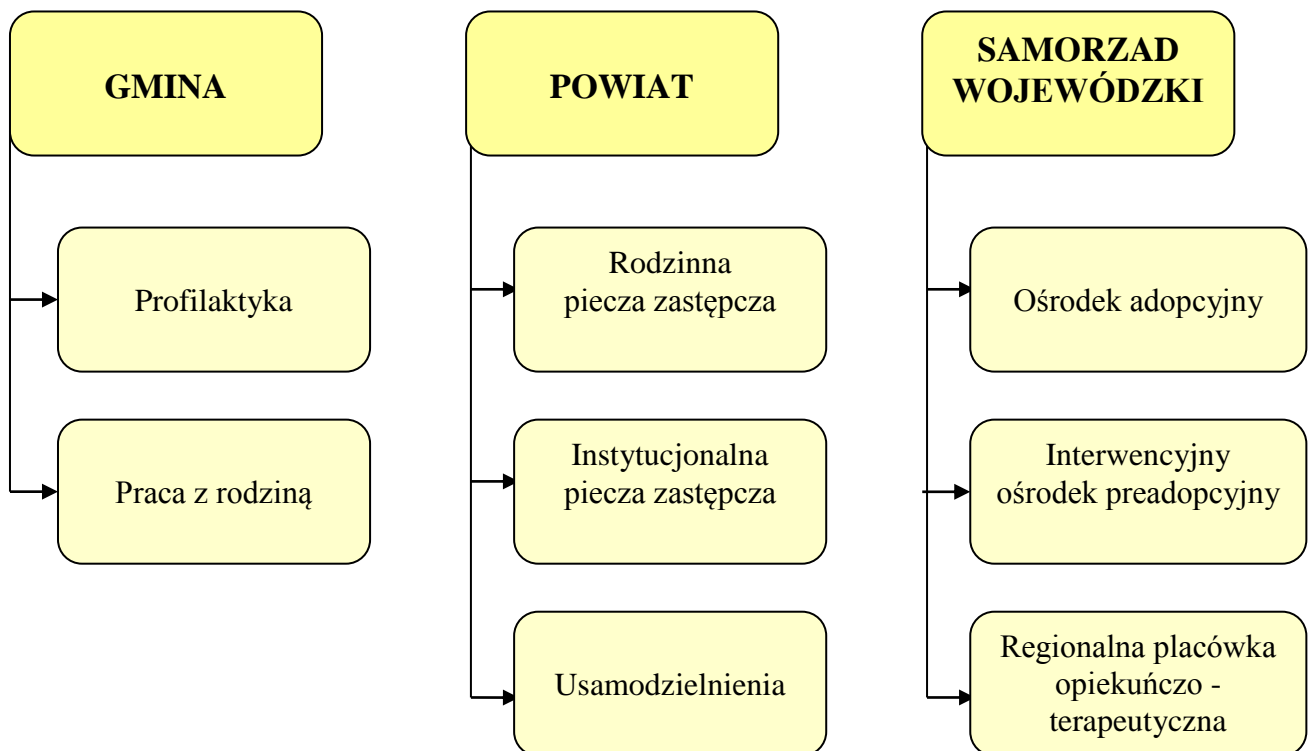
Działania w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o art. 176 i art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 332).

II. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie w Przemyślu

Schemat organizacji systemu pomocy dziecku i rodzinie w mieście Przemyśl

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

III. WSPIERANIE RODZINY W PRZEMYSŁU NA LATA 2015-2017

3.1. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej

Ogólna charakterystyka osób objętych pomocą społeczną w mieście Przemyślu, pokazuje że powody wskazywane przez korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemyślu przy ubieganiu się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, to przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Inne motywy, istotne w skali ogółu mieszkańców objętych wsparciem Ośrodka, to długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Poniżej przedstawiono powody ubiegania się o pomoc społeczną w latach od 2012 do 2014.

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w Przemyślu w latach 2012-2014 ze względu na powody przyznawania pomocy społecznej

Rodzaj sytuacji życiowej	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2012r	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2013r	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2014r	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	4 484	1 566	4 454	1 635	4 571	1 604	4 444
Sieroctwo	36	7	24	6	18	5	14
Bezdomność	142	69	130	75	131	66	109
Ochrona macierzyństwa	859	175	823	188	863	199	914
Bezrobocie	5 432	1 720	5 398	1 793	5 460	1 755	5 255
Niepełnosprawność	1 702	742	1 657	754	1 642	715	1 556
Długotrwała choroba	2 325	942	2 226	953	2 196	919	2 068
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego:	1 347	435	1 321	421	1300	416	1 273
w tym :							
- rodziny niepełne	855	279	849	274	853	276	862
- rodziny wielodzietne	277	46	273	40	241	36	200
Alkoholizm	299	117	292	113	265	112	243
Narkomania	15	5	10	8	14	4	8
Trudności po zwolnieniu z zakładu karnego	18	14	39	14	28	15	30

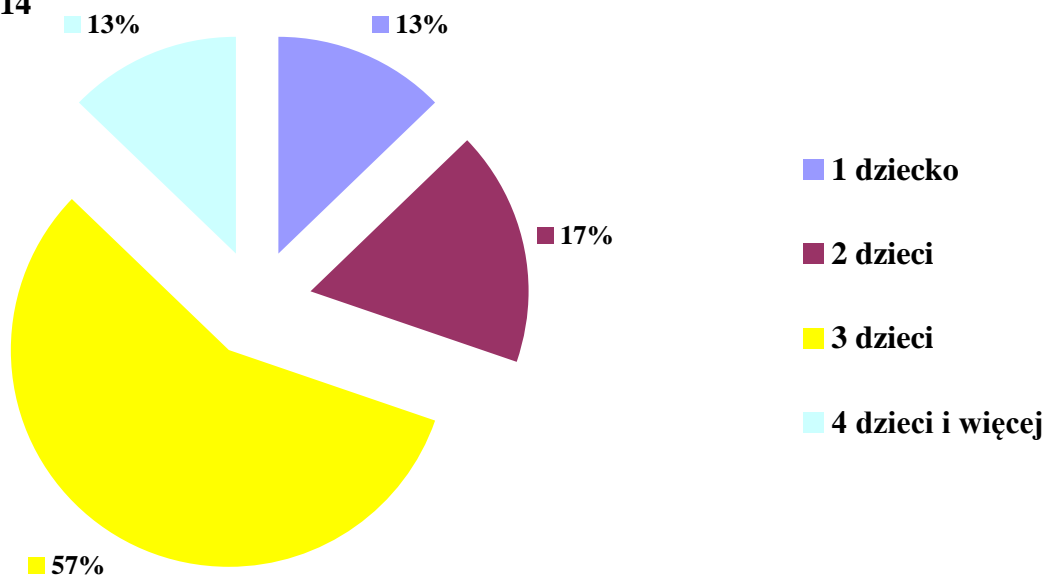
Praca z rodzinami naturalnymi prowadzona jest przez pracowników Działu Pomocy Środowiskowej oraz Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie . Liczbę rodzin korzystających z wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemyślu , z uwzględnieniem sytuacji życiowej oraz typów rodzin przedstawiają tabele poniżej.

Typy rodzin objętych pomocą finansową łącznie z pracą socjalną w latach 2012-2014.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2012 roku	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2013 roku	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2014 roku	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem w tym :	3 263	9 028	3 373	9 248	3 274	8 870
-rodziny objęte tylko pracą socjalną w tym o liczbie osób :						
1	665	1 861	689	1 984	671	1 910
2	1 075	1 075	1 111	1 111	1 087	1 087
3	558	1 116	569	1 138	567	1 134
4	568	1 704	623	1 869	580	1 740
5	554	2 216	576	2 304	587	2 348
6 i więcej	293	1 465	289	1 445	280	1 400
	215	1 452	205	1 381	173	1 161
Rodziny z dziećmi w tym o liczbie dzieci :	1 516	6 208	1 559	6 327	1 520	6 111
1	627	2 029	670	2 153	633	1 985
2	553	2 264	538	2 187	538	2 188
3	228	1 183	241	1 248	243	1 227
4	78	495	78	488	73	447
5	19	137	20	144	18	127
6	7	58	7	57	8	67
7 i więcej	4	42	5	50	7	70
Rodziny niepełne	443	1 493	460	1 510	478	1565
Rodziny emerytów w tym jednoosobowe	779	1 638	784	1 626	727	1 456
	379	379	393	393	371	371

W 2014 roku 3274 rodzin objętych zostało pomocą finansową i pracą socjalną w tym wyłącznie pracą socjalną 671 rodzin. W ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy rodziny z dziećmi stanowiły 46% . Wśród rodzin z dziećmi największą (57%) stanowią rodziny z trójką dzieci.

Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w Przemyślu w roku 2014

Z analiz wynika, że rodziny wśród rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną 27 % są to rodziny w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego . Ponadto prawie zawsze są to rodziny wieloprotymowe, w których poza problemami opiekuńczo-wychowawczymi występują bezrobocie, długotrwała choroba lub niepełnosprawność. Podejmując działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, należy skupić się na jej indywidualnych problemach, jednocześnie pamiętając o jej zasobach i możliwościach. Wsparcie ze strony instytucji będzie skuteczne tylko wtedy, gdy dostosowane zostaną do zasobów, gotowości do wprowadzania zmian wykazywanych przez klienta. Wspieranie musi być długofalowe i wprowadzane metodą „małych kroków”. Praca pracowników socjalnych i wsparcie asystentów rodziny powoduje, że nie przybywa ilość rodzin, z których dzieci trafiają do pieczy zastępczej.

Rozwój i funkcjonowanie środowiskowych form wsparcia dziennego

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wymagają pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym istotne jest funkcjonowanie oraz rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym.

Dzieci z rodzin przeżywających trudności mogą skorzystać z opieki placówek dziennego wsparcia. Na terenie Przemyśla działa 6 świetlic środowiskowych, w których wsparcie znajduje rocznie około 196 dzieci i młodzieży.

Świetlice środowiskowe i placówki wsparcia dziennego działające na terenie Miasta Przemysła w roku 2014

Nazwa placówki	Liczba miejsc w placówce	Liczba uczestników
Świetlica Środowiskowa „Wzrastanie”. Organ prowadzący: Stowarzyszenie Profilaktyki i Wspierania Osobowości Dzieci i Młodzieży „Wzrastanie” - Przemysł, ul. Borelowskiego 1a	30	30
Świetlica Środowiskowa „Nadzieja” w Przemysłu przy ul. Mickiewicza 50 Organ prowadzący: Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. NMP Nieustającej Pomocy w Przemysłu przy ul. Zielińskiego 23	40	28
Świetlica Środowiskowa „Oratorium”. Organ prowadzący: Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archaniola Przemysł, ul. Basztowa 15	50	48
Świetlica Środowiskowa „Perspektywa” przy ul. Piotra Skargi 6 Organ prowadzący: Caritas Archidiecezji Przemyskiej - Przemysł, ul. Kapitulna 1	120	40
Świetlica Środowiskowa „Przystań” przy ul. Opalińskiego 11a Organ prowadzący: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci- Zarząd Oddziału Okręgowego w Przemysłu, Plac Dominikański 3	80	30
Świetlica Środowiskowa „Iskierka” przy ul. Borelowskiego 9 Organ prowadzący: Związek Harcerstwa Polskiego – Komenda Hufca w Przemysłu przy ul. 22 Stycznia 20	20	20
OGÓLEM:	340	196

Celem wyżej wymienionych placówek jest wspieranie rodzin w sprawowaniu podstawowych funkcji poprzez objęcie pomocą szczególnie tych dzieci, które sprawiają problemy wychowawcze, charakteryzują się zaburzeniami zachowania, są zagrożone demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami oraz prowadzenie współpracy ze szkołą, jednostkami pomocy społecznej i innymi podmiotami w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Zadaniem placówek wsparcia dziennego jest zapewnienie dzieciom opieki i wychowania, pomocy w nauce oraz organizacja czasu wolnego, zabawa, rozwój zainteresowań.

W świetlicach, praca z dziećmi odbywa się zarówno w formie zajęć grupowych, jak i spotkań indywidualnych. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę, posiadającą wykształcenie kierunkowe w zakresie np. psychologii, pedagogiki, socjoterapii. Ważnym

elementem pracy w świetlicach jest współpraca z rodziną dziecka, aby zmaksymalizować korzyści płynące z uczestnictwa w zajęciach.

Główne zadania świetlic to:

- sporządzenie diagnozy indywidualnej dziecka,
- prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgodnie z programem przygotowanym dla całej grupy i diagnozą indywidualną dzieci,
- praca ze stałymi grupami dzieci,
- praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym,
- prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem,
- utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka,
- współpraca z instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów,
- organizacja zajęć grupowych dla rodziców.

Obok placówek wsparcia dziennego, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła dwie nowe, formy pomocy: asystenta rodziny i rodziny wspierające.

Asystent rodziny

Jednym z celów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015, poz.332) jest m.in. stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji, głównie natury opiekuńczo-wychowawczej. Działania podejmowane w ramach tego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza nią.

Ważną rolę w zakresie podejmowania tych działań przypisano asystentowi rodziny. Rodziny mieszkające w Przemyślu posiadają informację o możliwości otrzymania wsparcia ze strony asystenta, znaczna część rodzin chętnie wyraża zgodę na współpracę ukierunkowaną na rozwiązywanie swojej trudnej sytuacji. Do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, udzielanie rodzinom pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej oraz w rozwiązywaniu problemów: socjalnych,

psychologicznych, wychowawczych. Szczegółowy obszar działań asystenta rodziny określony jest w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Liczba asystentów i rodzin współpracujących z asystentem w latach 2012-2014

Rok	Liczba asystentów	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2012	6	80	230
2013	6	86	186
2014	6	110	204

Zatrudnienie asystentów rodziny nie jest konieczne w przypadku każdej rodziny, która przeżywa trudności. To pracownik socjalny ocenia sytuację rodziny i podejmuje decyzję, czy jej problemy wymagają zastosowania dodatkowego narzędzia pracy socjalnej, jakim jest indywidualna, intensywna praca rodziny z asystentem. Nie można zatem wykluczyć, że dla części rodzin wystarczająca będzie pomoc materialna lub praca socjalna prowadzona przez pracownika socjalnego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Rodziny wspierające.

Rodziny wspierające mają wspomagać rodziny przeżywające trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, pomagać im w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej. Z rodziną wspierającą wójt właściwy na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy. Rodziny wspierające powinny się wykazać odpowiednim zasobem umiejętności i pozytywnego doświadczenia życiowego. Swoją funkcję rodziny wspierające pełnią we współpracy z asystentem rodziny.

Poradnictwo specjalistyczne

Rodziny mające problemy opiekuńczo-wychowawcze mają możliwość skorzystania z konsultacji w Ośrodku Wsparcia Socjalnego. Ośrodek Wsparcia Socjalnego (OWS) obejmuje wielopłaszczyznową, bezpłatną pomocą osoby i rodziny pozostające długotrwale w bezradności życiowej z powodu nie radzenia sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia, problemów natury psychologicznej lub innych dysfunkcji

powodujących nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku. OWS współpracuje na zasadzie partnerstwa z organizacjami działającymi na rzecz pomocy człowiekowi. Konsultacji udzielają: prawnik, psycholog, pedagog, pracownik socjalny, mediator rodzinny, diagnostyk przemocy domowej i diagnostyk uzależnień.

Liczba osób objętych konsultacjami w OWS w latach 2012 - 2014.

Specjalista	Liczba osób korzystających z konsultacji w OWS w 2012 r.	Liczba osób korzystających z konsultacji w OWS w 2013 r.	Liczba osób korzystających z konsultacji w OWS w 2014 r.
Prawnik	29	92	43
Psycholog	56	42	20
Diagnostyk przemocy domowej	17	31	21
Mediator rodzinny	3	0	1
Ogółem	105	165	85

Ośrodek Wsparcia Socjalnego świadczy usługi w zakresie bezpłatnego udzielania konsultacji i porad zgodnie z indywidualnymi potrzebami. Z obserwacji wynika, że ta forma pomocy powinna być rozwijana.

Powrót do środowiska rodzinnego dzieci z pieczy zastępczej.

Jednym z priorytetowych zadań jest powrót dzieci z zastępczych form opieki do środowisk rodzinnych. W tym celu prowadzona jest praca socjalna z rodzicami naturalnymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Praca ta polega na ścisłej współpracy pracownika z rodziną w celu poprawienia sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz ubiegania się o powrót dziecka do domu rodzinnego. Każdego roku kilkoro dzieci opuszcza zastępcze formy opieki i powraca do środowisk rodzinnych. Zdarza się jednak również, iż dzieci trafiają z rodzinnej pieczy zastępczej do placówek, w tym coraz częściej do placówek typu resocjalizacyjnego. Jest to spowodowane niewydolnością wychowawczą tych rodzin oraz niewystarczającym ich wsparciem ze strony specjalistów.

Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej z założenia ma charakter tymczasowy do momentu odzyskania funkcji opiekuńczych przez rodziców lub do czasu usamodzielnienia. W ramach pracy socjalnej prowadzona jest praca z rodzicami biologicznymi w zakresie: utrzymywania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną, możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, podjęcia leczenia odwykowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i zwiększenia aktywności

w poszukiwaniu pracy, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych itp.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Przemyślu wynika, że w 2012r. na terenie Przemyśla kuratorzy pełnili 531 nadzorów. W liczbie tej zawiera się 350 nadzorów nad rodzicami, którym ograniczono wykonanie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora oraz 181 nadzorów orzeczonych nad nieletnimi, którzy wykazują przejawy demoralizacji bądź dopuścili się popełnienia czynów karalnych. W 2013r. było to odpowiednio 314 i 162 nadzory. W porównaniu do roku 2012r. liczba postępowań wykonawczych w roku 2013 i 2014r. zmalała.

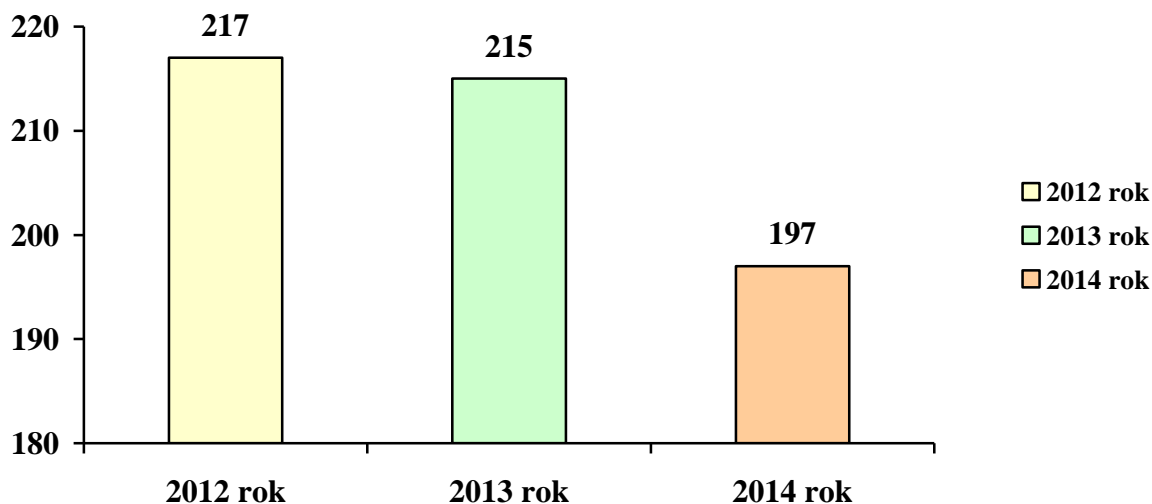
Zestawienie postępowań wykonawczych prowadzonych przez kuratorów sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich w latach 2012-2014.

Rodzaj postępowania wykonawczego	2012	2013	2014
Nadzór kuratora sądowego nad nieletnim w związku z jego demoralizacją lub popełnieniem czynu karalnego	181	162	168
Nadzór kuratora sądowego odnośnie ograniczenia władzy rodzicielskiej rodzica lub rodziców nad małoletnimi dziećmi	350	314	324
RAZEM	531	476	492

U wielu rodzin objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki polegające przede wszystkim na nie realizowaniu obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno – bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Dla części dzieci wychowujących się w rodzinach niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych musiała zostać zapewniona opieka w pieczy zastępczej.

Dzieci przebywające w pieczy zastępczej w latach 2012-2014

Zagrożenia systemu wspierania rodziny:

- 1) utrudniona komunikacja między różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającym na rzecz dzieci i rodziny
- 2) różny poziom oceny funkcjonowania rodziny przez służby i zagrożeń dla bezpieczeństwa i rozwoju dziecka
- 3) duża liczba środowisk przypadająca na jednego pracownika socjalnego (w latach 2012-2014 średnio rocznie jeden pracownik socjalny zatrudniony w MOPS pracował z ok. 90 rodzinami; w tym równocześnie z ok. 70 rodzinami)
- 4) brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo

3.2. Cele programu wspierania rodziny

Zadaniem niniejszego programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Przemysła wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Celem głównym Programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Przemysłu.

3.2.1. Cele szczegółowe:

3.2.1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół

- podstawowych i gimnazjów w formie dwudaniowych obiadów na terenie placówek oświatowych,
- dofinansowanie wydatków związanych z dożywianiem dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego,
 - udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych w ramach programu FEAD,
 - zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, w tym przyznawanie zasiłków.

3.2.2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących:

- główny akcent w pracy z rodziną powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu,
- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną (w tym lekarzy i pielęgniarek, psychologów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej),
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego rodzinom zagrożonym kryzysem poprzez działalność Ośrodka Wsparcia Socjalnego,
- organizowanie porad, szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomoc Społecznej w Przemysłu oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą rodzinom,
- umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacji.

3.2.3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży:

- monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych i asystentów rodzinnych,
- zachęcanie dzieci z rodzin wieloprotblemowych do uczestnictwa w zajęciach

organizowanych przez placówki wsparcia dziennego, szczególnie w zajęciach socjoterapeutycznych,

- wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci,
- wspieranie rozwoju placówek wsparcia dziennego.

3.2.4. Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych:

- profilaktyka, edukacja oraz wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych uzależnieniem od alkoholu,
- intensyfikacja działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny, a przyjętych do realizacji w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii” oraz „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”.

Pierwszym i priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny. Najważniejsze z tych działań to:

- edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
- wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo rodzin przeżywających różnorakie trudności,
- konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji,
- pomoc doraźną tj.: pomoc finansową i rzeczową,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (napisanie podania, pisma, prośby itp.),
- pomoc długofalową:
- objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny,

- objęcie dziecka opieką przez placówkę wsparcia dziennego,
- udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci.

3.3. Zadania własne gminy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W PRZEMYŚLU NA LATA 2015-2017

IV. Rozwój pieczy zastępczej w Przemysłu na lata 2015 – 2017

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej bądź instytucjonalnej, a celem jej jest:

- 1) realizacja planu pracy z rodziną lub, gdy jest to możliwe, dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia;
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki;
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, prowadzących do łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz do zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

4.1. Rodzinna pieczka zastępcza

Rodzinna pieczka zastępcza jest formą opieki nad dzieckiem o charakterze czasowym. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, zapewnia się mu opiekę w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka.

Dziecko może pozostawać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r. ż., lub do czasu zmiany sytuacji prawnej dziecka. W przypadku przywrócenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych, może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej, co powoduje powrót dziecka do środowiska rodzinnego lub umieszczenie go w rodzinie adopcyjnej.

Kandydaci na rodziny zastępcze muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej czy też przysposobienia.

W przypadku niemożności wypełniania przez rodziców biologicznych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, są oni pozbawieni władzy rodzicielskiej bądź władza ta zostaje im ograniczona lub zawieszona.

Głównym zadaniem rodziny zastępczej, nad wypełnieniem którego czuwa koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, jest zapewnienie właściwych warunków do rozwoju dziecka pozbawionego możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej.

Rodzicielstwo zastępcze w mieście Przemyśl przedstawia się następująco:

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Przemyśla oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2012 – 2014

Wyszczególnienie rodzin zastępczych	2012	2013	2014
Spokrewnione rodziny zastępcze	80	75	73
Dzieci w spokrewnionych rodzinach zastępczych	103	94	93
Niezawodowe rodziny zastępcze	17	26	28
Dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych	20	27	29
Zawodowe rodziny zastępcze (w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego)	2	2	5
Dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych	6	8	8
Ogółem rodziny zastępcze	99	103	106
Ogółem dzieci w rodzinach zastępczych	129	129	130

Liczba dzieci z terenu miasta Przemyśla umieszczone w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów w latach 2012 – 2014

Rok	Liczba dzieci	Liczba rodzin zastępczych
2012	23	15
2013	25	18
2014	27	20

Jak wynika z przedstawionych tabel – ilość rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych sukcesywnie rośnie. Wynika to m.in. z tego, że rodziny biologiczne

nie potrafią wywiązywać się należycie ze swojej funkcji i zapewnić dziecku odpowiednich warunków do rozwoju, dlatego w takich sytuacjach konieczne staje się umieszczenie dziecka w innym środowisku wychowawczym. Rodziny zastępcze spokrewnione stanowią większość ogólnej liczby rodzin zastępczych. Sąd, wydając postanowienie dot. umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, w pierwszej kolejności kieruje się związkiem emocjonalnym dziecka z najbliższą rodziną. Ponadto, stały wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wynika również z faktu, iż ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada ograniczenia dot. umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo - wychowawczych, aby miały one większą szansę na wzrastanie w zastępczym środowisku rodzinnym, a nie instytucjonalnym.

Ustanowiona przez sąd rodzina zastępcza zostaje objęta wsparciem Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej – dla miasta Przemyśla jest to Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu. Poza pomocą finansową na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci, rodzina zastępcza może liczyć na pomoc w innych formach, chociażby poprzez wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej czy też poradnictwo specjalistyczne (porady prawne, konsultacje psychologiczne, mediacje).

Świadczenia wypłacane rodzinom zastępczym w latach 2012 – 2014

Rok	Jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny	Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka	Okresowa pomoc losowa	Dofinansowanie do wypoczynku
2012	32 994,00 zł	1.251.697,00 zł	0,00 zł	23.429,00 zł
2013	21 600,00 zł	1 300 542,43 zł	600,00 zł	0,00 zł
2014	22 900,00 zł	1 316 567,07 zł	0,00 zł	0,00 zł

4.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Obok rodzinnej pieczy zastępczej ustawa przewiduje instytucjonalną pieczę zastępczą, która jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo – wychowawczej typu:
 - a) socjalizacyjnego,
 - b) interwencyjnego,
 - c) specjalistyczno – terapeutycznego,
 - d) rodzinnego;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej może nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub w rodzinie zastępczej. Pobyt powinien mieć charakter przejściowy, przyjęcie dziecka do placówki następuje na podstawie orzeczenia sądu, na wniosek rodziców lub na wniosek samego dziecka.

Od 2014 r. na terenie miasta Przemyśla funkcjonują 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- 1) **Dom dla Dzieci „Maciek” w Przemyślu** przy ul. Jasińskiego 1 (placówka publiczna typu interwencyjnego), posiada 14 miejsc statutowych.
- 2) **Dom dla Dzieci „Małgosia” w Przemyślu** przy ul. Jasińskiego 1C (placówka publiczna typu socjalizacyjnego), posiada 14 miejsc statutowych.
- 3) **Dom dla Dzieci „Jaś” w Przemyślu** przy ul. Jasińskiego 1A (placówka publiczna typu specjalistyczno – terapeutycznego), posiada 14 miejsc statutowych.
- 4) **„Nasza Chata” Domy dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemyślu** przy ul. Siemiradzkiego 6A – adres biura (placówka niepubliczna typu socjalizacyjnego), posiada 28 miejsc statutowych. „Nasza Chata” dysponuje dwoma domami: w Przemyślu przy ul. Rosłońskiego 36 (14 miejsc) i w Ostrowie 674 (14 miejsc).

W latach 2012 – 2013 funkcjonowały 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze: Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Dom dla Dzieci i Młodzieży „Maciek” w Przemyślu (od stycznia 2014 r. przekształcona na w/w 3 oddzielne placówki: Dom dla Dzieci „Maciek”, „Małgosia”, „Jaś”) oraz „Nasza Chata” Domy dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemyślu.

Przedstawione poniżej tabele obrazują liczbę dzieci umieszczonych w placówkach na terenie miasta Przemyśla oraz liczbę dzieci z Przemyśla umieszczonych na terenie innych powiatów, w latach 2012 – 2014.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie miasta Przemyśla w latach 2012 – 2013

Nazwa placówki	2012	2013
WPOW Dom dla Dzieci i Młodzieży „Maciek”	59	56
„Nasza Chata” Domy dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom	29	30
Ogółem	88	86

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie miasta Przemyśla w 2014 r.

Rok	„Nasza Chata” Domy dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemyśle	Dom dla Dzieci „Maciek” w Przemyśle	Dom dla Dzieci „Małgosia” w Przemyśle	Dom dla Dzieci „Jaś” w Przemyśle	Ogółem
	Typ socjalizacyjny	Typ interwencyjny	Typ socjalizacyjny	Typ specjalistyczno - terapeutyczny	
2014	25	14	14	14	67

Liczba dzieci z terenu miasta Przemyśla umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2012 – 2014

Rok	2012	2013	2014
Liczba dzieci z miasta Przemyśla umieszczonych na terenie innych powiatów	4	2	1

Istotnym faktem jest również to, iż na przestrzeni kilku lat znacznie wzrosły koszty utrzymania dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Wzrost ten jest związany z dochodzeniem przez placówki do standardów, polegającym w głównej mierze na zmniejszeniu liczby wychowanków. Zmiany w/w kosztów przedstawiają poniższe tabele.

Wysokość miesięcznych kosztów utrzymania w lata 2012-2014

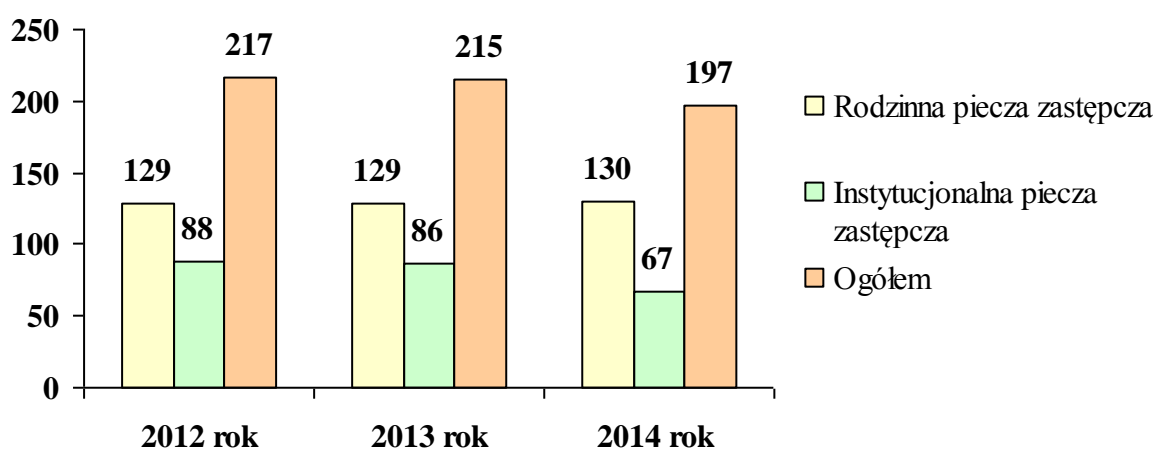
Nazwa placówki	Miesięczny koszt utrzymania dziecka				
	2012		2013		2014
WPOW Dom dla Dzieci i Młodzieży „Maciek” w Przemyśle	Zespół socjalizacyjny	Zespół interwencyjny	Zespół socjalizacyjny	Zespół interwencyjny	-
	3.655,43 zł	4.499,41 zł	3.784,75 zł	4.598,45 zł	
Dom dla Dzieci „Maciek” w Przemyśle	-		-		4.320,05 zł
Dom dla Dzieci „Małgosia” w Przemyśle	-		-		4.320,05 zł
Dom dla Dzieci „Jaś” w Przemyśle	-		-		4.320,05 zł
„Nasza Chata” Domy dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemyśle	2.839,04 zł		3.017,41 zł		3.331,17 zł

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano wiele zmian w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z wytyczonymi, systemowymi rozwiązaniami związanymi z opieką nad dziećmi w polityce prorodzinnej, zakłada się całkowite odejście od instytucjonalnych form pomocy na rzecz form rodzinnych. Wiąże się to z nałożeniem przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązku, z jednej strony ochrony zwłaszcza małych dzieci do 10 roku życia, które nie mogą być

umieszczane w placówce opiekuńczo - wychowawczej, z drugiej zaś strony ograniczenie liczby przebywających w niej dzieci do 14.

Zdecydowanie więcej dzieci umieszczonych jest w rodzinach zastępczych, w stosunku do dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zauważa się rosnącą tendencję do zapewniania dzieciom rodzinnych form opieki zastępczej, co prezentuje poniższy wykres.

Dzieci przebywające w pieczy zastępczej w latach 2012-2014

4.3. Usamodzielnieni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji opracowanego, wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, indywidualnego planu usamodzielnienia.

Usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej mogą korzystać z:

- 1) pomocy na usamodzielnienie;
- 2) pomocy na kontynuowanie nauki;
- 3) pomocy na zagospodarowanie;
- 4) pomocy w uzyskaniu:

- a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- b) zatrudnienia.

Pomoc finansowa dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012-2014

Rok	2012	2013	2014
Liczba osób po rodzinach zastępczych - pomoc na usamodzielnienie	2	4	4
Wyplacona kwota	9.882,00	19 782,00 zł	16 500,00 zł
Liczba osób po rodzinach zastępczych - pomoc na zagospodarowanie	4	4	7
Wyplacona kwota	7.500,00	9 941,00 zł	17 882,00 zł
Liczba osób po rodzinach zastępczych - pomoc na kontynuowanie nauki	34	29	27
Wyplacona kwota	155.773,00	125 857,00 zł	128 369,75 zł
Liczba osób po placówkach - pomoc na usamodzielnienie	10	5	1
Wyplacona kwota	59.307,00	31 305,00 zł	4 941,00 zł
Liczba osób po placówkach - pomoc na zagospodarowanie	10	6	5
Wyplacona kwota	19.500,00	11 500,00 zł	11 941,00 zł
Liczba osób po placówkach - pomoc na kontynuowanie nauki	48	43	31
Wyplacona kwota	212.454,00	180 734,50 zł	154 436,00 zł

Pomoc dla opuszczających pieczę zastępczą związana jest z faktem rozpoczęcia dorosłego życia, służy integracji ze środowiskiem. Osoby te najczęściej nie mogą liczyć na żadną pomoc ze strony swojej rodziny naturalnej, rolę tę pełni opiekun usamodzielnienia. Opiekun wspólnie z osobą usamodzielnianą opracowuje program usamodzielnienia, który powinien uwzględniać wszystkie kierunki aktywności życiowej i stanowi kontrakt w sprawie udzielanej pomocy pieniężnej i życiowej.

Znacząca część działań podejmowanych przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skierowana jest na motywowanie usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej do jak najdłuższego kontynuowania nauki (szkoły ponadgimnazjalne, policealne, studia) oraz zdobywania dodatkowych kwalifikacji i kursów zawodowych, aby mogli odpowiednio przygotować się (m.in. zawodowo) do samodzielnego życia.

MOPS wspiera młodzież opuszczającą rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze w podejmowaniu właściwych decyzji życiowych, monitoruje postępy

w nauce i zachęca do podnoszenia kwalifikacji.

Ponadto osobom opuszczającym pieczę zastępczą, które ze względu na wyjątkowo trudną sytuację życiową potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, może być przyznana pomoc w formie pobytu w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam zamieszkujące do prowadzenia samodzielnego życia, zapewniając warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W latach 2012 - 2014 w mieszkaniu chronionym, mieszczącym się w Przemysłu przy ul. Żulińskiego 9, mieszkały 2 osoby pełnoletnie, które w 2011 r. opuściły placówkę opiekuńczo – wychowawczą. Osoby te znajdują się na liście oczekujących na przydział mieszkania z zasobów miasta Przemysła i w dalszym ciągu kontynuują naukę.

Pobyt w mieszkaniu chronionym ma charakter tymczasowy i jest płatny w zależności od posiadanego dochodu usamodzielnionego wychowanka.

Wyznaczeni pracownicy socjalni na bieżąco wizytują mieszkanie chronione, służąc pomocą i wsparciem dla mieszkańców, ale też egzekwując przestrzeganie ustalonego regulaminu, a w razie konieczności reagując na nieodpowiednie zachowanie się mieszkańców i ich gości.

4.4. Cele programu rozwoju pieczy zastępczej i zadania służące jego realizacji

Zabranie dziecka z rodziny naturalnej ma być ostatecznością, gdy jego dobro jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodzinne formy pieczy zastępczej. W zadaniu tym kładzie się szczególny nacisk na promocję, pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. Powyższe działania mają zachęcić mieszkańców Przemysła do podjęcia się obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.

Przeprowadzona powyżej analiza aktualnej sytuacji pozwoliła określić następujące kluczowe problemy dotyczące pieczy zastępczej:

- 1) niewystarczająca liczba rodzin zastępczych, zwłaszcza niezawodowych i zawodowych;
- 2) duże obciążenie rodziców zastępczych pracą opiekuńczo – wychowawczą względem powierzonych im dzieci;

- 3) bariery w procesie usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej – brak odpowiedniego wykształcenia i stabilizacji zawodowej, brak bądź niski dochód, brak własnego mieszkania.

Konsekwencją zdefiniowania w/w problemów jest sformułowanie **głównego celu** programu, którym jest:

SKUTECZNY ROZWÓJ SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM FORM RODZINNYCH.

W ramach celu głównego wyróżnić należy następujące **cele szczegółowe**:

- 1) zorganizowanie kompleksowego systemu pieczy zastępczej, poprzez promocję, pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej;
- 3) zapewnienie profesjonalnego wsparcia dzieciom w rodzinnych formach pieczy zastępczej;
- 4) prawidłowe przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do samodzielności.

Powyższe cele realizowane będą poprzez przedstawione poniżej **zadania na lata 2015 – 2017**:

- 1) zapewnienie dzieciom właściwej opieki w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 2) ustalenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych;
- 3) przyznawanie zgodnie z ustawą, świadczeń na miesięczne utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej;
- 4) zapewnienie zawodowym rodzinom zastępczym wynagrodzenia adekwatnego do pełnionej funkcji;
- 5) zapewnienie środków finansowych na utrzymanie rodziny pomocowej (w przypadku jej utworzenia);
- 6) zatrudnienie, wymaganej w ustawie, odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- 7) zapewnienie, zgodnie z ustawą, środków na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu rodzinnego;
- 8) w ramach środków budżetu powiatu i rozeznania potrzeb umożliwienie:
 - a) dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 18. roku życia,

- b) przyznania świadczeń na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,
 - c) pokrycia wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń, mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo;
- 9) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 10) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 11) organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
 - 12) wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych (potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinia o spełnieniu warunków i ocena predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej);
 - 13) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka (w przypadku ich powstania na terenie miasta Przemyśla) szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
 - 14) prowadzenie poradnictwa (także prawnego) i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
 - 15) wzmocnienie kompetencji i przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz (ewentualnie) prowadzącym rodzinne domy dziecka;
 - 16) przygotowanie i aktualizowanie, we współpracy z pracownikiem socjalnym / asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą, planu pomocy dziecku;
 - 17) pomoc rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
 - 18) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, gdy rodzina zastępcza okresowo nie może jej sprawować (sytuacje losowe, powody zdrowotne, zaplanowany wypoczynek – rodziny pomocowe);
 - 20) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną;

- 21) współpraca ze środowiskiem lokalnym – sądami i organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, ośrodkami zdrowia oraz organizacjami społecznymi;
- 22) zapewnienie środków finansowych na przyznanie pomocy na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej;
- 23) udzielanie wsparcia usamodzielnionym wychowankom pieczy zastępczej;
- 24) Ustalanie miesięcznej opłaty rodzicom biologicznym za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku trudnej sytuacji materialnej, bytowej czy też zdrowotnej rodziców – odstępnie od ustalenia w/w opłaty;
- 25) Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację Programu.

Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015 – 2017

Ustawa o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analiz danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości Gminy ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2015-2017.

Rok	2015	Rok 2016	Rok 2017
Limit rodzin zastępczych zawodowych	6	7	8

V. Planowany budżet oraz źródła finansowania Programu

Poniżej przedstawiono projekt wydatków na realizację Programu w latach 2015- 2017. Zaplanowane w dokumencie kwoty mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie w trakcie realizacji zadania .

Planowany budżet programu w zakresie wspierania rodziny na lata 2015-2017

	Szacunkowy koszt poszczególnych działań w ramach Programu	Rok 2015 (w zł)	Rok 2016 (w zł)	Rok 2017 (w zł)
1.	Zatrudnienie asystentów rodziny	186.000,00	217.000,00	248.000,00
2.	Zatrudnienie specjalistów do prowadzenia poradnictwa dla rodzin w ramach ośrodka Wsparcia Socjalnego	38.930,00	43.469,00	46.469,00
3.	Szkolenie asystentów rodziny	2.000,00	2.000,00	2.000,00
4.	Szkolenie rodzin wspierających	0	500	500
5.	Koszty związane z udzieleniem pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka w ramach umowy przez rodziny wspierające	0	18.000,00	18.000,00
6.	Zapewnienie wypoczynku – dofinansowanie do zimowisk, kolonii w formie zasiłków celowych dla poszczególnych rodzin	28.000,00	28.000,00	28.000,00
7.	Wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego	480.000,00	480.000,00	480.000,00
	Ogółem	734.930,00	788.969,00	822.969,00

Założenia do projektu budżetu programu wspierania rodziny:

Nr pozycji w tabeli:

1. Zatrudnienie asystentów rodziny: w roku 2015 – 6 etatów, w roku 2016 – 7 etatów, w roku 2017 – 8 etatów (przewidywana forma zatrudnienia : umowa zlecenie)
2. Zatrudnienie specjalistów do prowadzenia poradnictwa dla rodzin w ramach Ośrodka Wsparcia Socjalnego oraz koszty utrzymania mieszkania chronionego (psycholog, prawnik,

pedagog, diagnostyk uzależnień, diagnostyk przemocy domowej, mediator rodzinny): w roku 2015 (wynagrodzenie: 33.000,00 zł + koszty: 2.000,00 zł + mieszkanie chronione 3.930,00 zł) , w roku 2016 (wynagrodzenie: 34.539,00 zł + koszty: 2.000,00 zł + mieszkanie chronione: 6.930,00 zł), w roku 2017 (wynagrodzenie: 34.539,00 zł + koszty: 2.000,00 zł + mieszkanie chronione: 9.930,00 zł)

3. Szkolenie asystentów rodziny: w roku 2015 – 6 asystentów, w roku 2016 – 7 asystentów, w roku 2017 – 8 asystentów.
4. Szkolenie rodzin wspierających: w roku 2015 – nie planuje się, w roku 2016 – 5 rodzin, w roku 2017 – 5 rodzin.
5. Koszty związane z udzieleniem pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka w ramach umowy przez rodziny wspierające: w roku 2015 – nie planuje się, w roku 2016 – 5 rodzin x 300,00 zł miesięcznie, w roku 2017 – 5 rodzin x 300,00 zł miesięcznie.
6. Zapewnienie wypoczynku – dofinansowanie do zimowisk , kolonii w formie zasiłków celowych dla poszczególnych rodzin: w roku 2015 – dla 70 dzieci ,w roku 2016 dla 70 dzieci, w roku 2017 dla 70 dzieci.
7. Zapewnienie opieki dzieciom w placówkach dziennego wsparcia: dotacje dla podmiotów wybranych w ramach konkursów: Przewidywana liczba dzieci korzystających z tej formy wsparcia w latach 2015-2017 to 196 dzieci rocznie.

Planowany budżet programu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017

	Szacunkowy koszt poszczególnych działań w ramach Programu	Rok 2015 (w zł)	Rok 2016 (w zł)	Rok 2017 (w zł)
1.	Wynagrodzenie z pochodnymi dla rodzin zastępczych zawodowych.	168.600,00	206.900,00	235.600,00
2.	Pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych.	1 460 436,00	1 566 836,00	1 673 236,00
3.	Dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci od 6 do 18 lat.	56 000,00	60.000,00	60 000,00
4.	Jednorazowa pomoc z tytułu przyjęcia dzieci do rodzinach zastępczych zawodowych.	24 750,00	24 750,00	24 750,00
5.	Pomoc losowa.	2.000,00	2.500,00	3.000,00
6.	Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	580.000,00	630.000,00	680.000,00

7.	Szkolenia i specjalistyczne poradzictwo (promocja rodzicielstwa zastępczego).	25 000,00	28.000,00	31.000,00
8.	Koszty pośrednie związane z obsługą administracyjno-biurową rodzin zastępczych (w tym: wynagrodzenia z pochodnymi pracowników, media, materiały i wyposażenie)	220.382,00	231.900,00	245.200,00
9.	Dotacje na utrzymanie dzieci z Przemysła umieszczonych w rodzinach zastępczych poza Przemysłem.	253 383,00	300.000,00	350.000,00
10.	Dotacje na utrzymanie dzieci z Przemysła umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Przemysłem.	39 600,00	79 200,00	118 700,00
11.	Zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej.	169.000,00	230.000,00	265.000,00
12.	Wynagrodzenie rodzin pomocowych.	8.000,00	11.500,00	15.500,00
13.	Utrzymanie publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej WPOW typu specjalistyczno-terapeutycznego – Dom dla Dzieci „Jaś” w Przemysłu	640.220,00	650.000,00	655.000,00
14.	Utrzymanie publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego – Dom dla Dzieci „Małgosia” w Przemysłu	635.593,00	645.000,00	650.000,00
15.	Utrzymanie publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego – Dom dla Dzieci „Maciek” w Przemysłu	620.815,00	630.000,00	635.000,00
16.	Wspieranie działalności w zakresie opieki nad dziećmi: finansowe zapewnienie opieki dla dzieci z terenu Miasta Przemysła i innych powiatów w niepublicznej placówce opiekuńczo-wychowawczej „Nasza Chata” Dom dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemysłu ul. Siemiradzkiego 6a	1.166.459,00	1.189.788,00	1.213.584,00
	Ogółem	6.070.238,00	6.486.374,00	6.855.570,00

Założenia do projektu budżetu programu rozwoju pieczy zastępczej:

Nr pozycji w tabeli:

1. Wynagrodzenie z pochodnymi dla rodzin zastępczych zawodowych: 6 rodzin w roku 2015, 7 rodzin w roku 2016, 8 rodzin w roku 2017. Liczba rodzin zgodna z założonym limitem rodzin zastępczych zawodowych.
2. Pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych: dla 154 dzieci w roku 2015, dla 169 dzieci w roku 2016, dla 184 dzieci w roku 2017.
3. Dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci od 6 do 18 lat: w 2015 r. skorzysta 70 dzieci po 800,00 zł, w 2016 r. skorzysta 75 dzieci po 800,00 zł, w 2017 r. skorzysta 75 dzieci po 800,00 zł.
4. Jednorazowa pomoc z tytułu przyjęcia dzieci do rodzinach zastępczych: w 2015r. skorzysta 15 dzieci po 1.650,00 zł, w 2016r. skorzysta 15 dzieci po 1.650,00 zł w 2017r. skorzysta 15 dzieci po 1.650,00 zł
5. Pomoc losowa: w 2015r. skorzysta 4 rodziny po 500,00 zł, w 2016r. skorzysta 5 rodzin po 500,00 zł, w 2017r. skorzysta 6 rodzin po 500,00 zł,
6. Pomoc dla osób usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej : w 2015r.- 84 wychowanków, w roku 2016 – 85 wychowanków, w roku 2017 – 74 wychowanków.
7. Szkolenia i specjalistyczne poradnictwo (promocja rodzicielstwa zastępczego): koszty szkoleń, poradnictwa, koszty związane z promocją rodzicielstwa zastępczego- materiały promocyjne, koszty związane z organizacją konferencji, diagnoza psychologiczna i opinia pedagogiczna kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, diagnoza psychofizyczna dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i adopcyjnych, opinia psychologiczna funkcjonujących rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych w zakresie posiadania predyspozycji i motywacji do pełnienia tej funkcji, ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w rodzinach które nie są objęte wsparciem koordynatora.
8. Koszty pośrednie związane z obsługą administracyjno-biurową rodzin zastępczych (w tym: wynagrodzenia z pochodnymi pracowników, media, materiały i wyposażenie): wynagrodzenie z pochodnymi dla 4 pracowników socjalnych oraz 1 pracownika administracyjnego wraz z kosztami materiałów i wyposażenia w latach 2015-2017.
9. Dotacje na utrzymanie dzieci z Przemysła umieszczonych w rodzinach zastępczych poza Przemysłem: w roku 2015–25 dzieci, w roku 2016 - 29 dzieci, w roku 2017–33 dzieci.
10. Dotacje na utrzymanie dzieci z Przemysła umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Przemysłem: w roku 2015 – 1 dziecko, w roku 2016 - 2 dzieci, w roku- 2017- 3 dzieci .
11. Zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej: w roku 2015 – 6 etatów, w roku 2016 – 7 etatów, w roku 2017- 8 etatów.
12. Wynagrodzenie rodzin pomocowych: w roku 2015- 2 rodziny, w roku 2016 – 3 rodziny, w roku 2017 – 4 rodziny.

13. Koszt utrzymania publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej: typu specjalistyczno- terapeutycznego-Dom dla Dzieci „Jaś”.
14. Koszt utrzymania publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej: typu socjalizacyjnego- Dom dla Dzieci „Małgosia”.
15. Koszt utrzymania publicznej placówki opiekuńczo-wychowawczej: typu interwencyjnego-Dom dla Dzieci „Maciek”.
16. Wspieranie działalności w zakresie opieki nad dziećmi: finansowe zapewnienie opieki dla dzieci z terenu Miasta Przemysła i innych powiatów w niepublicznej placówce opiekuńczo-wychowawczej „Nasza Chata” Dom dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom w Przemysłu.

Źródła finansowania realizacji Programu

Źródła finansowania to przede wszystkim:

- 1) środki budżetu miasta przeznaczone na zadania z zakresu pieczy zastępczej;
- 2) środki z budżetu państwa;
- 3) dotacje rozdzielane w ramach konkursów ministerialnych;
- 4) fundusze strukturalne Unii Europejskiej, przede wszystkim Europejski Fundusz Społeczny.

Środki z w/w źródeł pozwolą pokryć wydatki związane z realizacją poszczególnych zadań. W przypadku części zadań, zaangażowanie w ich realizację nie będzie stwarzało konieczności ponoszenia żadnych dodatkowych kosztów dla podmiotów biorących w nich udział. Wynika to z faktu, iż będzie to wyłącznie element codziennej działalności, dla której zostały utworzone i funkcjonują.

VI. Monitoring i ocena efektów

Działania zaplanowane w Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 mają na celu realizowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Cele Programu będą realizowane w formie pracy ciągłej przez cały okres jego obowiązywania. Podsumowaniem corocznych efektów będzie sprawozdanie, uwzględniające przyjęte mechanizmy i wskaźniki monitorowania, stanowiące integralną część Programu. Sprawozdanie będzie sporządzane za rok sprawozdawczy do 31 marca następnego roku.

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, równoległe z wykonywaniem konkretnych zadań. Okres realizacji Programu obejmuje kilka lat, w związku z tym informacje odnośnie

realizowanych działań oraz ich efektów będą zamieszczane w rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu składanych do końca marca za rok poprzedni.

Wskaźniki badane w trakcie oceny realizacji Programu:

- liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny
- liczba działających rodzin wspierających
- liczba placówek wsparcia dziennego
- liczba dzieci, które miały zapewnioną opiekę w placówkach wsparcia dziennego
- liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej z pieczy zastępczej

VII. Podsumowanie

Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Przemyślu na lata 2015-2017 zawiera najważniejsze cele i kierunki działań, podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyślu. Najważniejszą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka. Dlatego też, szczególnie ważne staje się wspieranie, znajdujących się w kryzysie, niewydolnych rodzin naturalnych.

Jednakże, w szczególnie trudnych sytuacjach, należy zapewnić dziecku jak najlepsze środowisko w pieczy zastępczej. Ważne jest zatem dążenie do jej rozwoju, poprzez pozyskiwanie rodzin zastępczych, szczególnie tych o charakterze zawodowym. Istotne jest również to, aby system instytucjonalny przekształcać stopniowo w rodzinną pieczę zastępczą, gdzie właściwe warunki i rodzinna atmosfera gwarantowałyby przebywającym w niej dzieciom zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, społecznych i poznawczych. Niniejszy Program opracowany został w celu realizacji opisanych wyżej zdań.